

# ΕΛΛΗΝΟ-ΣΕΡΒΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ Β. ΕΛΛΑΔΟΣ

28/01/2021

## **BREXIT: Νέα Δεδομένα για την Ελλάδα**

Χάρρυ Παπαπανάγος

Καθηγητής Οικονομικών Πανεπιστημίου Μακεδονίας, π. Αντιπρύτανης  
Σχολή Οικονομικών και Περιφερειακών Σπουδών  
Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών

Η αποχώρηση του ΗΒ από την ενιαία αγορά της ΕΕ, δημιουργεί φραγμούς στο εμπόριο και στις διασυνοριακές συναλλαγές επηρεάζοντας:

- τις ροές εμπορίου μεταξύ ΗΒ και χωρών - μελών της ΕΕ,
- την ανταγωνιστικότητα όλων.

Για το ΗΒ οι επιπτώσεις είναι μεγαλύτερες, καθώς από 01/01/2021, ισχύουν διασυνοριακοί έλεγχοι και τελωνειακές διατυπώσεις και τέλη για όλες τις ροές εμπορίου και με τις 27 χώρες της ΕΕ.

Το ΗΒ μπορεί να ανακτήσει κομμάτι της ανταγωνιστικότητας του με την υποτίμηση/διολίσθηση της στερλίνας, το οποίο θα καταστήσει τις εξαγωγές της φθηνότερες και τις εισαγωγές της ακριβότερες.

## Εμπορικό Ισοζύγιο

Ο όγκος του διμερούς εμπορίου μεταξύ ΗΒ και Ελλάδος ανέρχονταν το έτος 2019 σε 2,43 δις €.

Το ΗΒ καταλαμβάνει την 6<sup>η</sup> θέση μεταξύ των εμπορικών εταίρων της Ελλάδας με μερίδιο 5,1%, ενώ η Ελλάδα κατατάσσεται στην 43<sup>η</sup> θέση, από την πλευρά των εξαγωγών του ΗΒ, και στην 52<sup>η</sup> θέση από την πλευρά των εισαγωγών του ΗΒ.

Το διμερές **εμπορικό ισοζύγιο** αγαθών για το 2019 εμφανίζεται **πλεονασματικό** κατά 59 εκ. €

# Εξαγωγές Ελλάδας προς ΗΒ

Ο όγκος των εξαγωγών της Ελλάδας το 2019 προς το ΗΒ ανέρχονταν σε 1,244 δις €.

Τα κυριότερα εξαγόμενα προϊόντα της Ελλάδας προς το ΗΒ είναι: τρόφιμα-ποτά (32,1%), φαρμακευτικά-χημικά-πλαστικά προϊόντα (18,9%), μηχανήματα & ηλεκτρολογικός εξοπλισμός (14,5%), μεταλλουργικά προϊόντα (10,4%), ορυκτά (10,1%), κλωστοϋφαντουργικά (4,8%) υπόλοιπες εξαγωγές (9,2%).

Το BREXIT αναμένεται να έχει **αρνητική επίδραση στις εξαγωγές** Ελληνικών προϊόντων καθώς:

-η **υποτίμηση/διολίσθηση της στερλίνας** έναντι του ευρώ, καθιστά τις **εισαγωγές του ΗΒ από την Ελλάδα ακριβότερες**, με αποτέλεσμα τα ελληνικά προϊόντα να γίνουν λιγότερο ανταγωνιστικά σε σχέση με αντίστοιχα τρίτων χωρών,

-οι **τιμές των ελληνικών προϊόντων θα επιβαρυνθούν με το κόστος διασυνοριακών ελέγχων**, τελωνειακών διατυπώσεων και τελών, μειώνοντας περαιτέρω την ανταγωνιστικότητά τους\*.

Η αρνητική επίπτωση μπορεί να αμβλυνθεί στη βάση ότι:

- τα Ελληνικά προϊόντα βρίσκονται ήδη, εδώ και πολλά χρόνια στις αγορές του ΗΒ, έχοντας κερδίσει την εμπιστοσύνη και την προτίμηση των Βρετανών καταναλωτών,
- το έλλειμα ανταγωνιστικότητας (ακριβότερη τιμή) που μπορεί να προκύψει, μπορεί να αντισταθμιστεί με μία μικρή μείωση του profit margin των Ελλήνων εξαγωγέων, οι οποίοι μπορούν να απορροφήσουν, προσωρινά, το κόστος των διασυνοριακών ελέγχων, τελωνειακών διατυπώσεων και τελών, μέχρι να σταθεροποιηθεί η αγορά.

# Εισαγωγές Ελλάδας από ΗΒ

Ο όγκος των εισαγωγών της Ελλάδας το 2019 από το ΗΒ ανέρχονταν σε 1,185 δις €.

Τα κυριότερα εισαγόμενα προϊόντα της Ελλάδας από το ΗΒ είναι: φαρμακευτικά προϊόντα, οχήματα, ηλεκτρολογικός εξοπλισμός, μηχανολογικός & ιατρικός εξοπλισμός, ορυκτά καύσιμα, κλωστοϋφαντουργικά, βιβλία & χειρόγραφα.

Το BREXIT αναμένεται να μην επηρεάσει σημαντικά τις τιμές των εισαγόμενων αγαθών από το ΗΒ καθώς:

- από τη μία πλευρά, η **διολίσθηση/υποτίμηση της στερλίνας** θα καταστήσει τα εξαγόμενα προϊόντα του ΗΒ **φθηνότερα** για τους Έλληνες καταναλωτές,
- από την άλλη όμως πλευρά, **οι τιμές** των εισαγόμενων προϊόντων μπορούν να **αυξηθούν** με το **κόστος των διασυνοριακών ελέγχων, τελωνειακών διατυπώσεων και τελών**, εφόσον το κόστος αυτό δεν απορροφηθεί από τους Βρετανούς εξαγωγείς.

# Τουρισμός

Η Ελλάδα αποτελεί έναν από τους δημοφιλέστερους προορισμούς για τους Βρετανούς, με πάνω από 3,5 εκ. τουρίστες να επισκέπτονται τη χώρα το 2019, συνεισφέροντας περίπου το 14,1% των τουριστικών εσόδων.

Το BREXIT μπορεί να έχει **αρνητική επίδραση** στην έλευση Βρετανών τουριστών στην Ελλάδα λόγω:

- της **υποτίμησης/διολίσθησης της στερλίνας** έναντι του ευρώ, η οποία θα καταστήσει τα πακέτα διακοπών των Βρετανών στην Ελλάδα ακριβότερα,
- της αύξησης των τιμών των εισαγόμενων αγαθών στο ΗΒ, η οποία θα δημιουργήσει **πληθωριστικές πιέσεις**, μειώνοντας το πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα των Βρετανών και το ποσό που διαθέτουν για τουρισμό στην Ελλάδα.

# Φαρμακευτικές εταιρίες

Το BREXIT αναμένεται να έχει **θετική επίδραση** στο φαρμακευτικό τομέα στην Ελλάδα, αυξάνοντας την συμμετοχή του στο Ελληνικό ΑΕΠ, λόγω του ότι:

- κάποιες δραστηριότητες φαρμακευτικών εταιριών με έδρα το ΗΒ, αναμένεται να μεταφερθούν εντός της ΕΕ, λόγω των πλεονεκτημάτων που προσφέρει η ενιαία αγορά, και πιθανά στην **Ελλάδα**, η οποία αποτελεί σήμερα **hub φαρμακευτικής ψηφιακής τεχνολογίας και καινοτομίας** (βλ. π.χ. εγκατάσταση Pfizer στη Θεσσαλονίκη),
- η **Ελλάδα** αναμένεται να διεκδικήσει και να λάβει από την ΕΕ **μεγαλύτερο μέρος** από την ανακατανομή των κονδυλίων για προγράμματα **συγχρηματοδοτήσεων σε έρευνα και τεχνολογία σε φαρμακευτικές εταιρίες**, λόγω (i) της σημαντικής παρουσίας του κλάδου στις αγορές (ii) τη σημαντική συμβολή του κλάδου στο Ελληνικό ΑΕΠ\*.

\*Μέχρι πρότινος το μεγαλύτερο μέρος των κονδυλίων από την ΕΕ για έρευνα και τεχνολογία στο φαρμακευτικό τομέα κατευθυνόταν στο ΗΒ.

# Ναυτιλία

Το BREXIT αναμένεται να έχει **θετική επίδραση** στην Ελληνική Ναυτιλία, αυξάνοντας τη συμμετοχή της στο Ελληνικό ΑΕΠ.

Το BREXIT σε συνδυασμό με:

- την αναμενόμενη υποτίμηση/διολίσθηση της στερλίνας και την αύξηση των πληθωριστικών πιέσεων στο ΗΒ,
- τη λήξη των κοινοτικών ενισχύσεων
- τη συγκυριακή επιβράδυνση του διεθνούς εμπορίου,

αναμένεται **να αυξήσει το κόστος** των ναυτιλιακών δραστηριοτήτων και υπηρεσιών και το κόστος **των ναύλων**.

Το Λονδίνο μπορεί να καταλαμβάνει την πρώτη θέση στο χρηματοοικονομικό ναυτιλιακό τομέα, στη ναυτασφάλιση, και στη ναυτική διαιτησία, αλλά ο Πειραιάς τα τελευταία χρόνια έχει προσελκύσει:

- εξειδικευμένα ναυτιλιακά δικηγορικά γραφεία,
- διεθνείς ασφαλιστικές και ναυλομεσιτικές εταιρίες,
- έμπειρους ναυτιλιακούς εμπειρογνώμονες και επιθεωρητές,
- διεθνώς κορυφαίους μεσίτες ασφαλίσεων, ναυλώσεων και αγοροπωλησιών πλοίων.

Αναμένεται ότι η συγκυρία του BREXIT, θα ωθήσει Έλληνες εφοπλιστές να μεταφέρουν ναυτιλιακά γραφεία αντιπροσώπευσης από το Λονδίνο στον Πειραιά, με αποτέλεσμα τη μεγέθυνση του κύκλου των ναυτιλιακών δραστηριοτήτων και των παρεχόμενων υπηρεσιών στην Ελλάδα και τη σημαντική αύξηση της συμμετοχής της ναυτιλίας στο Ελληνικό ΑΕΠ\*.

\*Το Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής υιοθέτησε τροπολογία που διατηρεί στο ελληνικό νηολόγιο πλοία βρετανικών συμφερόντων μέχρι το 2024, με δυνατότητα παράτασης, προκειμένου να έχουν το χρόνο να ακολουθήσουν τις διαδικασίες που απαιτούνται για να παραμείνουν στο ελληνικό νηολόγιο.

# Ελληνική Αμυντική Βιομηχανία

Το BREXIT αναβιώνει την επιδίωξη ανασυγκρότησης της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Βιομηχανίας σε νέα βάση, με την προοπτική χαρακτηρισμού των αμυντικών δαπανών των χωρών μελών της ΕΕ ως «αναπτυξιακών». Από αυτήν την προοπτική η Ελλάδα μπορεί να αποκομίσει σημαντικά οφέλη με δεδομένο:

- Τις προκλήσεις τις οποίες δέχεται
- Το μέγεθος των αμυντικών της δαπανών ως % του ΑΕΠ

Η ΕΒΟ και οι ελληνικές εταιρίες που δραστηριοποιούνται στον τομέα των αμυντικών εξοπλισμών μπορούν να έχουν:

- μεγαλύτερα ποσοστά συμμετοχής σε Consortium της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Βιομηχανίας,
- μεγαλύτερη πρόσβαση σε Ευρωπαϊκά Αμυντικά - «Αναπτυξιακά» κονδύλια, τόσο μέσω του European Defense Fund, όσο και μέσω του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου.

# Επενδύσεις ΗΒ στην Ελλάδα

Το BREXIT αναμένεται να αυξήσει τις επενδύσεις Βρετανικών φυσικών και νομικών προσώπων στην Ελλάδα προκειμένου να:

- αποκτήσουν πρόσβαση και να εκμεταλλευτούν τα πλεονεκτήματα της ενιαίας αγοράς των 450 εκ. της ΕΕ,
- εκμεταλλευτούν τα νέα φορολογικά κίνητρα, ελαφρύνσεις και διευκολύνσεις που προσφέρει η Ελληνική φορολογική νομοθεσία, αξιοποιώντας τα ειδικά καθεστώτα του «φορολογικού κατοίκου (non domicile resident)» και των «οικογενειακών γραφείων (family offices)

Τα παραπάνω ειδικά καθεστώτα που υιοθέτησε η Ελληνική Φορολογική Νομοθεσία προβλέπουν:

- διευκολύνσεις στη μετεγκατάσταση έδρας και περιουσιακών στοιχείων του προσώπου,
- φορολογική ασυλία στο σύνολο της παγκόσμιας περιουσίας του προσώπου, με την κατ' αποκοπή καταβολή φόρου έως 100,000 €,
- απαλλαγή από τους φόρους κληρονομίας,
- την υποχρέωση ελάχιστης επένδυσης στην Ελλάδα 500,000 €, εντός τριετίας από την μετεγκατάσταση της έδρας.

Σε βραχυπρόθεσμο και μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, το BREXIT αναμένεται να έχει για την Ελλάδα αρνητικές, αλλά ελεγχόμενες και ανατρέψιμες επιπτώσεις\*:

- στο Εμπορικό Ισοζύγιο – Εξαγωγές,
- στον Τουρισμό,

αλλά και θετικές επιπτώσεις:

- στη Ναυτιλία,
- στη Φαρμακευτική Βιομηχανία,
- στην Αμυντική Βιομηχανία,
- στην προσέλκυση Επενδύσεων, Κεφαλαίων, Συνταξιούχων και Φορολογικών Μεταναστών.

\*Η συνολική αρνητική επίπτωση εκτιμήθηκε από την ΕΣΕΕ, από 0,3% έως 1% του ΑΕΠ για μια διετία.

Σε μακροπρόθεσμο επίπεδο το BREXIT αυξάνει την προοπτική για τη χάραξη πολιτικών προς την κατεύθυνση:

- μεγαλύτερης εμβάθυνσης της ΕΕ,
- γρηγορότερης σύγκλισης των χωρών με το μέσο ευρωπαϊκό όρο,
- μεγαλύτερης ευρωπαϊκής συνολοκλήρωσης.

Μία τέτοια προοπτική είναι **ιδιαίτερα ευνοϊκή**, τόσο **για την Ελλάδα**, όσο και τις χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου.